

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไผ่
อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อมูลเกี่ยวกับศาสนสถาน

ลำดับ ที่	ชื่อ	หมู่ที่	ชื่อเจ้าอาวาส (ปัจจุบัน)	จำนวน พระสงฆ์	จำนวน สามเณร
1	วัดอรุณาวาส	2	พระครูนิวาสธรรมขันธ์	5	-
2	วัดอรุณาวาส	7	พระอาจารย์สินไชย	3	-
3	วัดป่าภูเหล็กน้อย	3	พระอาจารย์บุญถม	3	-
4	วัดจตุรมิตรวนาราม	4	หลวงพ่อกำพอง	3	-
5	วัดจำปาวนาวาส	5	พระอาจารย์ณรงค์ฤทธิ์	7	-
6	วัดป่าสามัคคีธรรม	2	พระอาจารย์วัฒน์	4	-
7	สำนักสงฆ์หนองรูแซ่	8	พระอาจารย์ณรงค์ฤทธิ์	1	-

ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม/ประเพณี

ลำดับ ที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
1	บุญเดือนยี่ ประเพณีบุญกุ่มข้าวใหญ่	ในฤดูหลังการเก็บเกี่ยวชาวบ้านจะ ทำบุญคูณข้าวหรือบุญคูณลาน โดยนิมนต์พระสงฆ์มาฉัน เพื่อ เป็นมงคลแก่ข้าวเปลือก รุ่งเช้าเมื่อ พระฉันเช้าแล้วจะมีการทำพิธีสู่ ขวัญข้าว	เดือน มกราคม	อำเภอบ้านไผ่
2	บุญเดือนสาม บุญข้าวจี่ วันมาฆบูชา	วันมาฆบูชา เป็นสำคัญวันหนึ่ง ของพระพุทธศาสนา เป็นที่รู้จักกัน ว่าเป็นวันเกิดพระธรรม ถือว่า เป็นวันที่พระพุทธเจ้า ได้ประกาศ หลักธรรมคำสอนของพระองค์ เพื่อให้พระอรหันต์ทั้งหลาย ที่มา ประชุมพร้อมกันในวันนั้น นำไป เผยแผ่	วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4	- ศาสนาสถาน ในพื้นที่
3	บุญเดือนสี่ บุญพระเวส ฟังเทศน์ มหาชาติ	ในงานบุญนี้มักจะมีผู้นำของมา ถวายพระ ซึ่งเรียกว่า กัณฑ์หลอน หรือถ้าจะถวายเจาะจงเฉพาะพระ นักเทศน์ที่ตน นิมนต์มาก็จะ เรียกว่า กัณฑ์จบ	เดือน มีนาคม	- ศาสนาสถาน ในพื้นที่
4	บุญเดือนห้า ประเพณีวันสงกรานต์	ประเพณีสงกรานต์ ถือเป็น ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ไทย ที่ถือ ปฏิบัติสืบเนื่องกันมาแต่โบราณ เป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่งดงาม และฝังลึกเข้าไปในชีวิตของคน ไทยมานาน มีการทำบุญตัก บาตร สรงน้ำพระ รดน้ำขอพร ผู้สูงอายุให้อยู่เย็นเป็นสุข และ กิจกรรมต่างๆมากมาย	วันที่ 12- 15 เมษายน ของทุก ปี	- ครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน อบต.ภูเหล็ก ศาสนาสถานใน พื้นที่ ฯ

ลำดับ ที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
5	บุญเดือนหก ประเพณีบุญบั้งไฟ วันวิสาขบูชา	การบูชาในวันเพ็ญ ขึ้น 15 ค่ำ เดือนวิสาขะ หรือเดือน 6 เนื่อง ในโอกาสวันคล้ายวัน พระพุทธ เจ้าประสูติ ตรัสรู้ และเสด็จดับ ขันธปรินิพพานพุทธศาสนิกชน จะบำเพ็ญกุศล ทำบุญตักบาตร บริจาคทาน ปฏิบัติธรรมที่วัด รักษาศีล ไหว้พระ สวดมนต์ ฟังธรรม เวียนเทียน เจริญ ภาวนา ฯ	วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน พฤษภาคม	- ศาสนาสถาน ในพื้นที่
6	บุญเดือนเจ็ด ทำบุญเบิกบ้าน	ทำบุญบูชาบรรพบุรุษ มีการ เช่นสรวงหลักเมือง หลักบ้าน ปู่ ตา ผิดาแฮก ผีเมือง เป็นการ ทำบุญเพื่อระลึกถึงผู้มีพระคุณ	เดือนมิถุนายน	- ศาสนาสถาน ในพื้นที่
7	บุญเดือนแปด วันเข้าพรรษา	การเข้าพรรษาเป็นพุทธบัญญัติ ซึ่งพระภิกษุสงฆ์ทุกรูปจะต้อง ปฏิบัติตาม หมายถึง การอธิฐาน อยู่ประจำที่ไม่เที่ยวจาริกไปยัง สถานที่ต่างๆ เว้นแต่มีกิจ จำเป็นจริงๆ ช่วงจำพรรษาจะ อยู่ในช่วงฤดูฝนที่มีกำหนดเป็น ระยะเวลา 3 เดือน มีประเพณี สำคัญที่ขาดไม่ได้เลย คือ ประเพณีหล่อเทียนเข้าพรรษา และประเพณีถวายผ้าอาบน้ำฝน	วันแรม 1 ค่ำ เดือน 8	- ศาสนาสถาน ในพื้นที่

ลำดับ ที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
8	บุญเดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน	ประเพณีทำบุญข้าวประดับดิน เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศแก่ญาติ ผู้ล่วงลับ เพื่อบูชาผิบรรพบุรุษ และผีไร้ญาติ	เดือนสิงหาคม	- ศาสนาสถาน ในพื้นที่
9	บุญเดือนสิบ บุญข้าวสาก	ประเพณีทำบุญข้าวสากหรือ ข้าวสลากร ตรงกับวันเพ็ญ เดือน สิบ ผู้ถวายจะเขียนชื่อของตน ลงในภาชนะที่ใสของทาน และ เขียนชื่อลงในบาตร ภิกษุ สามเณรรูปใดจับได้สลากของ ใคร ผู้นั้นจะเข้าไปถวายของ	วันเพ็ญ เดือนสิบ	- ศาสนาสถาน ในพื้นที่
10	บุญเดือนสิบเอ็ด พระเพณีออกพรรษา	วันออกพรรษา หมายถึง วันที่ พ้นจากข้อกำหนดทางพระวินัย ที่ต้องอยู่ประจำที่ หรือในวัด แห่งเดียวตลอด 3 เดือน พระสงฆ์ได้ทำปวารณา เปิด โอกาสให้เพื่อนพระภิกษุว่า กล่าวตักเตือนเรื่องความ ประพฤติของตน เพื่อให้เกิด ความบริสุทธิ์ ความเคารพนับ ถือและสามัคคีกัน เมื่อออก พรรษาแล้วจะได้นำความรู้จาก หลักธรรมและประสบการณ์ที่ ได้รับระหว่างพรรษาไปเผยแผ่ แก่ประชาชน พุทธศาสนิกชน จะไปทำบุญทำทาน รักษาศีล และฟังธรรมเป็นกรณีพิเศษ	ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนสิบเอ็ด	- ศาสนาสถาน ในพื้นที่

ลำดับ ที่	ประเพณี/วัฒนธรรม	ประวัติความเป็นมา/ ความสำคัญ	ช่วงเวลา	สถานที่ปฏิบัติ
11	บุญเดือนสิบสอง ประเพณีการทอดกฐิน	การทอดกฐิน คือ การนำผ้ากฐิน ไปวางไว้ต่อหน้าพระสงฆ์อย่าง ต่ำ 5 รูป แล้วให้พระสงฆ์รูปใด รูปหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจาก คณะสงฆ์ทั้งนั้นเป็นเอกฉันท์ ให้เป็นผู้รับกฐินนั้น การ ทอดกฐินในแต่ละปีกำหนด ให้มีการจัดทอดกฐินขึ้นภายใน 1 เดือน หลังวันออกพรรษา โดยวัดที่จะสามารถรับกฐินได้ ต้องมีพระภิกษุจำพรรษาโดยไม่ ขาดพรรษาเลย แต่ละวัด สามารถรับกฐินได้ปีละ 1 ครั้ง การทอดกฐินนั้น มีหลาย ประเภท ในพื้นที่ตำบลสระแก้ว ส่วนใหญ่จะเป็นกฐินสามัคคี ที่มีเจ้าภาพร่วมกัน จะมีการตั้ง คณะทำงานเพื่อดำเนินการ แล้วมีหนังสือบอกบุญไปยัง ผู้อื่นด้วย	แรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึง กลางเดือน 12	- ศาสนาสถาน ในพื้นที่

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านศิลปกรรม

ภูมิปัญญาด้านการแสดงดนตรีพื้นบ้าน หมอลำอีสาน

นายจตุรงค์ ณะวงวิเศษ

ประวัติส่วนตัว

นายจตุรงค์ ณะวงวิเศษ

เพศ ชาย

อายุ ๒๔ ปี

อยู่บ้านเลขที่ ๙๓ หมู่ที่ ๑ บ้านภูเหล็ก ต.ภูเหล็ก อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น

ความสามารถและประสบการณ์ เป็นนักแสดงดนตรีหมอลำ รับงานแสดงตามงานต่าง ๆ เช่น งานบุญ งานบวช งานสมโภชในงานต่าง ๆ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านหัตถกรรม

ภูมิปัญญา ทำไม้กวาดดอกหญ้า

นางวิจิตตรา แก้วหย่อง

ประวัติส่วนตัว

นางวิจิตตรา แก้วหย่อง

เพศ หญิง

อายุ ๔๘ ปี

อยู่บ้านเลขที่ ๘ หมู่ที่ ๖ บ้านภูเงิน ต.ภูเหล็ก อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น

ความสามารถและประสบการณ์ ด้านหัตถกรรม มีองค์ความรู้ในการถ่ายทอดให้กับกลุ่มและบุคคลทั่วไปใน
การทำไม้กวาดดอกหญ้า

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านเกษตรกรรม

ภูมิปัญญาเกษตรกร

นางสายใจ อุทาทัย

ประวัติส่วนตัว

นางสายใจ อุทาทัย

เพศ หญิง

อายุ ๔๔ ปี

อยู่บ้านเลขที่ ๘๕ หมู่ที่ ๙ บ้านโนนสวรรค์ใหม่ ต.ภูเหล็ก อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น

ความสามารถและประสบการณ์ ด้านเกษตรกรรม ปลูกมันเทศ และหน่อไม้ฝรั่ง ได้ผลผลิตเป็นอย่างดี
นำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับตนเองโดยการปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก และมี
องค์ความรู้ในการปลูกหน่อไม้ฝรั่ง ปลูกมันเทศ

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านการแพทย์แผนไทย

ภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทย

ประวัติส่วนตัว

นางสาวฉัตรชนก สมศรี

เพศ หญิง

อายุ ๔๔ ปี

อยู่บ้านเลขที่ ๒๐/๔ หมู่ที่ ๔ บ้านหนองหญ้าปล้อง ต.ภูเหล็ก อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น

ความสามารถและประสบการณ์ ด้านการแพทย์แผนไทย

ประวัติการศึกษา : จบการศึกษาด้านการแพทย์แผนไทยจากศูนย์การศึกษาและพัฒนาการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- หลักสูตร เกษตรกรรมไทย - หลักสูตร เวชกรรมไทย สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้าน เกษตรกรรมไทย ในเรื่องเกี่ยวกับสมุนไพรพื้นบ้านให้กับผู้ที่สนใจได้

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านหัตถกรรม

ภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมทำพรมเช็ดเท้า

นางดวงเด่น วัฒนพล

ประวัติส่วนตัว

นางดวงเด่น วัฒนพล

เพศ หญิง

อายุ ๔๓ ปี

อยู่บ้านเลขที่ ๑๖ หมู่ที่ ๓ บ้านภูเหล็กน้อย ต.ภูเหล็ก อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น

ความสามารถและประสบการณ์ ด้านหัตถกรรม มีองค์ความรู้ในการทำพรมเช็ดเท้าและสามารถถ่ายทอด

ให้กับกลุ่มและบุคคลทั่วไปที่สนใจทำเป็นอาชีพอิสระได้

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านอาหารชนมไทย

นางสาวมัทยา บุริมาตร

ประวัติส่วนตัว

นางสาวมัทยา บุริมาตร

เพศหญิง

อายุ ๓๕ ปี

อยู่บ้านเลขที่ ๘๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลภูเหล็ก อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ความสามารถและประสบการณ์ ด้านอาหารไทย มีองค์ความรู้ในการทำอาหารไทย เช่นขนมเปียกปูน วุ้นกะทิ ขนมตะโก้ ข้าวต้มมัด ขนมข้าวแต๋นน้ำแตงโม และเป็นวิทยากรในการทำขนมไทยให้กับกศน.ตำบลภูเหล็ก ในการเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับนักศึกษาคนตำบลภูเหล็ก

